

Hanna Martiskainen
Jalostusasiantuntija, Faba

Torben Duon tilan vasikat asuvat ”perhekarsinoissa”. Ryhmä pysyy aina samana ja liikkuu eteenpäin sitä mukaa kun vasikat kasvavat. Vasikat muuttavat vanhempina hiehohotelliin kasvamaan.

Nuorkarjan hyvää hoitoa ei pidä väheksyä

Kun navetta investoinnin jälkeen on valmis ja tuotanto kasvaa, huomio kohdistuu usein lehmiin, lypsyyn ja tuotokseen. Investoinnin jälkeen -hankkeessa on kuitenkin noussut esiin toinenkin menestystekijä: nuorkarja, jonka kasvatuksen onnistuminen näkyy vasta muutaman vuoden päästä navetan tuotantoluvuissa ja meijeritilissä.

Investoinnin jälkeen – maitotilan kasvupaketti -hankkeen tavoite on rakentaa maitotiloille toimintamalleja investoinnin jälkeiseen tilanteeseen, jotta tuotannon riskit pysyvät hallinnassa ja investointien tuoma kasvupotentiaali voidaan hyödyntää täysimääräisesti.

Hankkeessa on havaittu, että nuorkarjan kasvatuksen keskeisimmät kehityskohteet liittyvät ternimaitokäytäntöihin, valkuaisruokintaan, olosuhteisiin ja nuorkarjan työrutiineihin ja kasvun seurantaan. Näissä onnistuminen näkyy myöhemmin.

ENSIMMÄINEN ASKEL ONNISTUMISEEN

Monilla hanketiloilla kehittämisen lähtökohdaksi on noussut vasikoiden alkukasvatus. Ensimmäiset elintunnit vaikuttavat yllättävän pitkälle eläimen tulevaisuuteen. Sen vuoksi on tärkeää, että vasikka saisi mahdollisimman pian laadukasta ternimaitoa riittävästi. Ternimaidon laadun pystyy selvittämään Brix-vasta-ainemittarilla. Kun vasikoille on taattu riittävä maidonsaanti, utarekudos kehittyy paremmin. Tällä on vaikutus ensikkokauteen.

Vasikoiden olosuhteet vaikuttavat maidon tarpeeseen. Mitä kylmempi pitopaikka, sitä enemmän vasikalla menee energiaa itsensä lämpimänä pitämiseen ja se on pois vasikan kehityksestä. Runsaampi maidon antaminen, reilu kuivitus sekä lämpöliivien ja -lamppujen merkitys korostuu tällöin.

Varmista, että vasikat saavat sopivassa muodossa maitonsa, jotta pystyvät sen parhaiten hyödyntämään. Kasvun onnistumista voi seurata esimerkiksi mittaamalla vasikat.

Kun vasikan alun lähtökohdat onnistuvat, vaikutukset näkyvät parempana terveytenä ja tasaisempana kasvuna. Toisaalta laiminlyönnit alkuvaiheessa voivat näkyä eläimen kehityksessä pitkään.

VALKUAISRUOKINTA RATKAISEE ENEMMÄN KUIN USKOTAAN

Hanketiloilla on havaittu, että nuorkarjan ruokinnassa kompastuskiveksi voi muodostua erityisesti valkuaisen riittävä saanti oikeassa muodossa. Säilörehu voi olla laadukasta, mutta kasvava eläin tarvitsee riittävästi rakennusaineita lihasten ja kudosten kehittämiseen.

Jos kasvu jää alkuvaiheessa liian hitaaksi ja eläin on kuntoluokaltaan laiha, siemennyskoon saavuttaminen voi viivästyä. Alhaisella kuntoluokalla on vaikutusta myös tiinehtyvyyteen. Liian voimakas ruokinta taas lihottaa hiehoja, jolloin tiineeksi saaminen voi vaikeutua ja poikimisen yhteydessä komplikaatiot lisääntyä. Hiehojen ylensyöttäminen heikentää kasvatuksen taloudellista tehokkuuttakin.

Nuorkarjan ruokinnan onnistumista tulee seurata koko ajan, jotta eläimet kehittyisivät mahdollisimman hyvin, mutta eivät lihoisi tai olisi liian laihoja. Ruokinnan onnistumisen vaikutukset eivät aina näy heti. Usein ne huomataan vasta ensikkokaudella, jolloin tuotostaso ei vastaakaan eläimen geneettistä potentiaalia.

TANSKASSA NUORKARJAAN PANOSTETAAN MÄÄRÄTIETOISESTI

Hankkeen opintomatka Tanskaan tarjosi mahdollisuuden tutustua useisiin huippulypsykarjatiloihin. Yksi havainto toistui kohteesta toiseen: nuorkarjaa pidetään tärkeänä investointina tulevaisuuteen.

Tilojen arjessa näkyivät runsas kuivitus, huolellisesti suunnitellut poikimaolosuhteet, tehokas valkuaisruokinta sekä vasikoiden lämpimänä pitäminen esimerkiksi lämpöliivien avulla. Navettaratkaisuissa oli otettu huomioon vastasyntyneet ja pienet vasikat sijoittamalla ne ns. erillisen vasikkakeittiön läheisyyteen, jossa ruokinta voitiin toteuttaa täsmällisesti ja tehokkaasti.

Nuorkarjan hoitamisessa hyödynnettiin Lean-ajatusmallia; työt tehtiin loogisesti ja tehokkaasti, työvälineet olivat helposti ja lähellä saatavissa työvaiheiden mukaisesti ja turhia edestakaisin kulkemisia vältettiin.

Huomiota herätti myös se, miten jalostuksellisesti kiinnostavimpia eläimiä kasvatettiin. Parhaat genomitestatut lehmävasikat saivat usein parempaa ja yksilöllisempää hoitoa ja ruokintaa. Tavoitteena on saada hyödynnettyä eläinten täysi potentiaali mahdollisimman hyvin tulevaisuudessa.

Tanskassa panostus nuorkarjaan näkyy: kuivitus on runsasta ja tarvittaessa lisälämmikettä tuovat vasikkaliivit. Jens Madsenin tilalla on 1 250 jerseylehmän karja, tässä nuorisoa.

Torben Duon tilan vasikkatiloja. 600 lehmän karjasta 75 prosenttia on ayrshireä, loput holsteineja ja kolmiroturisteytyksiä.

Klaus Fengerin tilalla on kätevä vasikkakeittiö. Tilalla on 650 holsteinin karja.

PERUSASIOIDEN MERKITYS KOROSTUU

Vaikka Tanskasta löytyi paljon kiinnostavia yksityiskohtia, suurin oppi liittyi tuttuihin perusasioihin ja tilan kehittämiseen yhteistyössä eri toimijoiden, asiantuntijoiden ja omien työntekijöiden kanssa.

Hyvä ilmanlaatu, kuivat makuupaikat, hyvä kuivitus, puhdas vesi, laadukas rehu, riittävä valo, lajityypillisen käyttäytymisen mahdollistaminen ja eläinten sujuva liikenne ja käsittely muodostavat perustan, jonka päälle kaikki muu rakentuu. Samalla korostuvat umpilehmien hyvinvointi, onnistuneet poikimiset sekä nuorkarjan kasvun jatkuva seuranta ja kehittäminen.

Tanskassa henkilöstöjohtaminen oli avainasemassa onnistuneissa tilan rutiineissa; yritystä ja työntekijöitä johdetaan nykyaikaisen tiimioppimisen käsityksen mukaan ja toimintoja kehitetään yhdessä. Yrittäjä ei ole vain liiketoiminnan johtaja, vaan myös yksi työntekijöistä. Yhteinen onnistuminen karjan hoitotöissä mahdollistaa paremmat tulokset. Karjasilmän tärkeyttä ei pidä aliarvioida.

Jokainen hyvin kasvanut vasikka on investointi, jonka tuotto nähdään vasta vuosien kuluttua.

Kun rutiinit toimivat tilalla, vapautuu yrittäjällekin enemmän aikaa miettiä liiketoiminnan kehittämisen kannalta tärkeitä strategisia tavoitteita ja niiden toteuttamista taloudenkin kannalta. Esimerkiksi nykyisen rehustrategian onnistumisen seuraaminen ja sen kehittäminen, päätökset mitä viljellään itse ja mitä ostetaan mahdollisesti ensi vuonna.

Monet Suomen kärkitilat toimivat jo samalla ajattelutavalla; eläinten hyvinvointi ja ruokinta vasikasta lypsylehmäksi palkitsee kasvussa, kehityksessä, terveydessä ja tuotoksessa. Työ vaatii pitkäjänteisyyttä, sillä nuorkarjaan tehdyt panostukset näkyvät vasta myöhemmin lypsykarjassa.

Lopulta kysymys on tulevaisuuden rakentamisesta. Jokainen hyvin kasvanut vasikka on investointi, jonka tuotto nähdään vasta vuosien kuluttua terveenä, kestävänä ja tuottavana lypsylehmänä. Siksi navetan tärkeimpiä eläimiä eivät välttämättä ole tämän päivän huipputuottajat, vaan ne vasikat, joiden lypsyura on vasta tulossa. •

Investoinnin jälkeen – maitotilan kasvupaketti -hankkeen toteuttavat yhteistyössä Satafood Kehittämisyhdistys ry, Faba osk sekä hankealueen maitotilat vuosina 2024–2027. Hanke on saanut rahoitusta Euroopan maaseuturahastosta Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselta.